

Broj: 01-95/22
Podgorica, 27.07.2022.godine
JJ/JJ

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) postupajući po pritužbi X X iz Nikšića, dao je sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. U pritužbi koja nam je dostavljena se između ostalog navodi: da se obraća u ime svoja dva unuka X i X X, koji su napušteni od strane roditelja; da ih on podiže, školuje i radi sve ostalo što bi trebao roditelj obaviti; da im je uskraćen svaki vid pomoći od strane Centra; da on kao deda nema nikakvih prava; da djeca imaju pravo na pomoć kao i sva ostala djeca; da traži finansijsku pomoć koja im je neophodna.

II POSTUPANJE ZAŠTITNIKA

2. Povodom iznijetih navoda, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenja od JU Centra za socijalni rad Nikšić o radnjama i mjerama koje su preduzimali.

3. Zaštitniku je JU Centar za socijalni rad Nikšić, dostavio izjašnjenje u kojem se između ostalog navodi: da je X X rođen u X, i da kasnije sa porodicom dolazi u Nikšić, gdje ostaje da živi; da iz vanbračne zajednice sa X X ima sina X koji živi u Nikšiću, koji nakon majčinog odlaska i zasnivanja nove vanbračne veze u Podgorici, ostaje kod oca; da je nakon dužeg vremena zasnovao bračnu zajednicu sa X, sa kojom ima šestoro djece od kojih većina sa porodicama žive i rade u Njemačkoj; da X ima sina X koji ima dvoje djece X i X, a koji već duže vrijeme živi u Njemačkoj, a bivša supruga ga je napustila i zasnovala novu zajednicu; da porodica X živi u prigradskom naselju pod Trebjesom; da je kuća u kojoj žive spratna i opremljena svim neophodnim stvarima za domaćinstvo; da je higijena na zavidnom nivou; da se ispred kuće nalazi ograđeno i veoma uredno dvorište; da je naselje uglavnom naseljeno porodicama romske populacije; da s obzirom da je X pošao za Njemačku, da ga je bivša supruga napustila i zasnovala novu zajednicu i nikada se nije interesovala za djecu iz zajednice sa X, brigu o X djeci X i X preuzeo je njegov otac X i maćeha X; da je X X u tom periodu kao i njegova porodica, bio korisnik materijalnog obezbjeđenja, a imao je i pomoć od strane djece koji žive i rade u Njemačkoj; da je X preuzeo starateljstvo nad djecom 2016. godine (rješenje br.0201-15057/2016. godine i rješenje br 0201-15058/2016 od 30.12.2016. godine); da se nakon toga pismenim zahtjevom br 03-5966 od 27.12.2017. godine obratio Centru da mu se odobri porodični smještaj za unuke X X i X X; da je X pohađao obuku za hranitelje (23.02.2018.godine), a Ministarstvo rada i socijalnog staranja dalo je saglasnost za regulisanje porodičnog smještaja – hraniteljstva (06.03.2018.god.), da bi se 14.03.2018.godine unucima X i X obezbijedio Standardni porodični smještaj - hraniteljstvo kod djeda X kao pružaoca usluga; da je X redovno primao novac za potrebe djece kao pružalac usluge za oba unuka do 18.11.2021.godine (rješenje br.0201-1610/2018-7) kada je prestalo pravo na porodični smještaj - hraniteljstvo X X iz Nikšića, kod X X kao pružaocu usluge, kao i pravo na naknadu troškova smještaja za korisnika i naknade za rad danom prestanka standardnog porodičnog smještaja – hraniteljstva; da je razlog prestanka PSH što X nije redovan učenik, što je jedan od uslova za nastavak pomenutog prava, a do saznanja o navednom Centar je došao na osnovu obraćanja upravi škole koju je pohađao; da se unuk X X i dalje nalazi kod djeda X na porodičnom smještaju - hraniteljstvu i da za to dobijaju novčanu naknadu predviđenu zakonom; da je djed upoznat da X ima pravo na MO u trajanju od 5 godina od prestanka porodičnog smještaja - hraniteljstva i sugerisano mu je da podnese zahtjev za ostvarivanje istog.

- da što se tiče X obraćanja u ime njegova dva unuka X i X X, koji su, kako navodi napušteni od strane roditelja, navode da je otac djece u više navrata dolazio u prostorije Centra, te da je u razgovoru sa stručnim radnicima izrazio

želju da prepusti dalju brigu o djeci svom ocu X X. Samim tim, iz Centra smatraju da djeca nijesu bez roditeljskog staranja i da je zakonom propisano da je usluga porodični smještaj – hraniteljstvo, namijenjena djeci bez roditeljskog staranja ili bez adekvatnog roditeljskog staranja. Takođe, navode da je primarna briga roditelja da se staraju o djeci, a ako se iscrpe te mogućnosti ili pokažu neadekvatnim, treba pristupiti korišćenju usluge porodičnog smještaja – hraniteljstva.

Zaštitnik je zatražio dopunsko izjašnjenje od JU Centra za socijalni rad Nikšić u kojem je navedeno: da X X ima još jednog sina, koji ima dvoje djece X i X X; da djeca ne ostvaruju pravo iz oblasti socijalne zaštite; da su službenici Centra u saznanju da djeca nijesu redovni učenici; da je jedan od uslova za ostvarivanje prava na hraniteljstvo da su djeca redovni učenici.

III UTVRĐENE ČINJENICE

4. Na osnovu navoda iz pritužbe, izjašnjenja i dostavljene dokumentacije u ispitnom postupku je utvrđeno:

- da je X X otac dvoje djece X i X, i da već duže vrijeme živi i radi u Njemačkoj;
- da je majka nakon rastave sa X zasnovala novu bračnu zajednicu i nije se brinula o djeci;
- da su djeca ostavljena da se o njima brine djed X sa suprugom X;
- da je X bio korisnik materijalnog obezbjeđenja;
- da je djed X preuzeo starateljstvo nad djecom 2016.godine;
- da se 27.12.2017. godine, obraćao Centru da mu se odobri porodični smještaj za unuke X X i X X;
- da je X pohađao obuku za hranitelje (23.02.2018.godine), a Ministarstvo rada i socijalnog staranja dalo je saglasnost za regulisanje porodičnog smještaja - hraniteljstva (06 03 2018 god.);
- da se 14.03.2018.godine unucima X i X obezbijedio standardni porodični smještaj - hraniteljstvo kod djeda X kao pružaoca usluge;
- da je X redovno primao novac za potrebe djece kao pružalac usluge za oba unuka, do 18.11 2021.godine (rješenje br.0201-1610/2018-7) kada je prestalo pravo na porodični smještaj – hraniteljstvo - unuku X X iz Nikšića, kod djeda X kao pružaoca usluge, kao i pravo na naknadu troškova smještaja za korisnika i naknade za rad, danom prestanka standardnog porodičnog smještaja – hraniteljstva;
- da je razlog prestanka porodičnog smještaja – hraniteljstva, što X nije redovan učenik, što je jedan od uslova za nastavak pomenutog prava;
- da se drugi unuk X X i dalje nalazi kod djeda X na porodičnom smještaju - hraniteljstvu i da za to dobijaju novčanu naknadu predviđenu zakonom;
- da je djed od strane Centra upoznat da unuk X ima pravo na materijalno obezbjeđenje u trajanju od 5 godina od prestanka porodičnog smještaja - hraniteljstva i da mu je sugerisano da podnese zahtjev za ostvarivanje istog.
- da unuci od drugog sina X X X i X nijesu redovni učenici.

IV RELEVANTNI PROPISI

5. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/2007 i 38/2013) propisano je:

Crna Gora jemči i štiti prava i slobode. Prava i slobode su nepovredivi.

Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih. (Član 6)

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu. (Član 8)

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. (Član 19)

Roditelji su obavezni da brinu o djeci, da ih vaspitavaju i školuju. (Član 72)

6. Konvencijom o pravima djeteta UN-a propisano je:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere. (Član 3. stav 1 i 2)

Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima. (čl. 3)

Države-potpisnice se slažu da se obrXvanje djeteta usmjeri ka:

(a) Razvoju dječije ličnosti, talenta i mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih punih mogućnosti;

(d) Pripremi djeteta za odgovoran život u slobodnom društvu, u duhu razumijevanja, mira, tolerancije, jednakosti ..(čl. 29 stav 1 tačka 1 i 4)

7.Porodični zakon Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 1/2007 i "Sl. list CG", br. 53/2016 i 76/2020) propisuje:

Prava djeteta su nedjeljiva, uzajamno povezana i cjelovito se ostvaruju.

Država je dužna da poštuje i unapređuje prava djeteta i preduzima potrebne mjere za zaštitu djeteta od zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i diskriminacije.

Svako je dužan da obavijesti centar za socijalni rad (u daljem tekstu: organ starateljstva) o povredi prava djeteta za koju sazna.

Mjere kojima se zadire u porodični život dopuštene su samo ako se zaštita članova porodice ne može obezbijediti na manje restriktivan način, pružanjem usluga socijalne i dječje zaštite.

U ostvarivanju, unapređivanju i zaštiti prava djeteta nadležni organi, ustanove, javne službe i pojedinci dužni su da međusobno saraduju. (Član 5)

Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču djeteta.

Najbolji interes djeteta ima prioritet i utvrđuje se polazeći od:

- prava djeteta;
- mišljenja i želje djeteta;
- uzrasta, razvojnih sposobnosti i drugih ličnih svojstava djeteta;
- potrebe zaštite života i zdravlja djeteta;
- potrebe osiguranja bezbjednosti djeteta;
- potrebe fizičkog, emocionalnog, obrazovnog, socijalnog i drugog razvoja djeteta;
- prethodnog iskustva i okolnosti u kojima dijete živi;
- drugih okolnosti i stanja koja mogu da utiču na dobrobit djeteta. (Član 5b)

Bračni supružnici sporazumno odlučuju o podizanju zajedničke djece i o tome kako će urediti odnose i obavljati poslove koji se tiču bračne, odnosno porodične zajednice. Član 44

Roditeljsko pravo sačinjavaju prava i dužnosti roditelja da se brinu o ličnosti, pravima i interesima svoje djece.(Član 59)

Roditeljsko pravo pripada majci i ocu zajedno. (Član 60)

Dijete ima pravo na život i razvoj u zdravoj i bezbjednoj životnoj i socijalnoj sredini.

Dostojanstvo djeteta je neprikosnoveno i svi su dužni da ga poštuju i štite.

Svi su dužni da postupaju prema djetetu uz poštovanje njegove ličnosti i individualnosti. (Član 61a)

Dijete ima pravo da živi sa roditeljima i pravo da se roditelji o njemu staraju prije svih drugih.

Pravo djeteta da živi sa roditeljima može biti ograničeno samo sudskom odlukom kada je to u najboljem interesu djeteta.

Sud može donijeti odluku o odvajanju djeteta od roditelja ako postoje razlozi za ograničenje ili lišenje roditeljskog prava ili u slučaju nasilja u porodici.

Dijete koje je navršilo 15 godina života i koje je sposobno za rasuđivanje može odlučiti sa kojim će roditeljem živjeti.

U slučaju spora u pogledu vršenja roditeljskog prava nad djetetom iz stava 4 ovog člana, sud donosi odluku u skladu sa željom djeteta, osim ako je to suprotno njegovom najboljem interesu. (Član 62)

Dijete ima pravo da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi.

Pravo djeteta da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi može biti ograničeno samo sudskom odlukom kada je to u najboljem interesu djeteta.

Sud može donijeti odluku o ograničavanju prava djeteta da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi ako postoje razlozi za ograničenje ili lišenje roditeljskog prava ili u slučaju nasilja u porodici. (Član 63)

Dijete ima pravo na najbolje moguće životne uslove za svoj pravilan i potpun fizički, psihički i emocionalni razvoj, u skladu sa svojim razvojnim potrebama. (Član 64)

Roditeljsko staranje podrazumijeva odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i unapređenja ličnih i imovinskih prava i dobrobiti djeteta i obuhvata čuvanje, podizanje, vaspitanje, obrXvanje, zastupanje, izdržavanje, kao i upravljanje i raspolaganje imovinom djeteta.

Roditelji su dužni da roditeljsko staranje vrše u najboljem interesu djeteta, u skladu sa njegovim razvojnim potrebama i mogućnostima.

Roditelji imaju pravo da dobiju sva obavještenja o djetetu od obrazovnih i zdravstvenih ustanova. (Član 69)

Roditelji imaju pravo i dužnost da sa djetetom razvijaju odnos zasnovan na ljubavi, povjerenju i uzajamnom poštovanju i da dijete usmjeravaju ka usvajanju onih vrijednosti koje imaju univerzalni karakter. (Član 71)

Roditelj koji samostalno vrši roditeljsko pravo dužan je da omogući i podstiče održavanje ličnih odnosa djeteta sa drugim roditeljem, srođnicima i licima sa kojima dijete vezuje posebna bliskost, ukoliko to nije ograničeno sudskom odlukom.

Roditelj koji sa djetetom održava lične odnose ne smije svojim ponašanjem ometati drugog roditelja u vršenju roditeljskog prava. (Član 79a)

Sud odlukom u vanparničnom postupku može roditelju koji nesavjesno vrši prava ili dužnosti prema djetetu ograničiti roditeljsko pravo.

Ograničenjem roditeljskog prava roditelju se može oduzeti vršenje jednog ili više prava i dužnosti prema djetetu, osim dužnosti da izdržava dijete.

Sud će roditelju oduzeti pravo da živi sa djetetom ako u većoj mjeri zanemaruje podizanje i vaspitanje djeteta ili zbog prilika u porodici postoji opasnost za pravilno podizanje djeteta.

Smatra se da roditelj u većoj mjeri zanemaruje podizanje i vaspitanje djeteta naročito ako ne brine dovoljno o ishrani, higijeni, odijevanju, medicinskoj pomoći, redovnom pohađanju škole, ne sprečava dijete u štetnom druženju, skitnji, prosjačenju ili krađi. (Član 85)

Postupak za ograničenje roditeljskog prava pokreće sud po službenoj dužnosti, na predlog organa starateljstva, drugog roditelja ili djeteta.

Ograničenje roditeljskog prava se određuje u trajanju do godinu dana.

Žalba protiv odluke iz člana 85 ovog zakona ne odlaže izvršenje.

Prije isteka roka iz stava 2 ovog člana sud će ispitati sve okolnosti slučaja i u najboljem interesu djeteta novom odlukom vratiti roditeljima ograničeno pravo, produžiti trajanje izrečene mjere ili izreći drugu mjeru za zaštitu najboljeg interesa djeteta. (Član 86)

Organ starateljstva dužan je da roditeljima pruža odgovarajuće oblike pomoći i podrške i preduzima potrebne mjere radi zaštite prava i najboljeg interesa djeteta, a na osnovu neposrednog saznanja ili obavještenja. (Član 80)

8. Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Sl. list CG", br. 27/2013, 1/2015, 42/2015, 47/2015, 56/2016, 66/2016, 1/2017, 31/2017 - odluka US, 42/2017 i 50/2017) propisuje:

Prava iz socijalne i dječje zaštite i obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite ostvaruju se pod uslovima i na način propisan ovim zakonom. (Član 1)

Socijalna i dječja zaštita je djelatnost kojom se obezbjeđuju i ostvaruju mjere i programi namijenjeni pojedincu i porodici sa nepovoljnim ličnim ili porodičnim okolnostima, koji uključuju prevenciju, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku. (Član 2)

Socijalna i dječja zaštita ima za cilj unaprjeđenje kvaliteta života i osnaživanje za samostalan i produktivan život pojedinca i porodice.

U ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite, posebno se štite:

1) dijete:

- bez roditeljskog staranja;
- čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara;
- sa smetnjama i teškoćama u razvoju;
- sa problemima u ponašanju;
- koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva;
- koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva;
- žrtva trgovine ljudima;
- kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava;
- koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja;
- trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život;
- samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život;
- kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. (Član 4)

Korisnik koji nije zadovoljan pruženom uslugom, postupkom ili ponašanjem pružaoca usluge može podnijeti pritužbu organu državne uprave nadležnom za poslove socijalnog staranja (u daljem tekstu: nadležni organ državne uprave). (Član 10)

Prava iz socijalne i dječje zaštite su:

- 1) osnovna materijalna davanja;
- 2) usluge socijalne i dječje zaštite. (Član 11)

Korisniku prestaje pravo na materijalno obezbjeđenje ako:

- 1) nastupe promjene koje su od uticaja na ostvarivanje prava u skladu sa čl. 21 i 22 ovog zakona;
- 2) koristi uslugu porodičnog smještaja, odnosno uslugu smještaja u ustanovi ... (Član 31a)

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su:

- 1) podrška za život u zajednici;
- 2) savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga;
- 3) smještaj;
- 4) neodložne intervencije i
- 5) druge usluge.

Bliže uslove za pružanje i korišćenje usluga, normative i minimalne standarde usluga iz stava 1 ovog člana propisuje nadležni organ državne uprave. (Član 60)

Smještaj je usluga koja podrazumijeva boravak korisnika: na porodičnom smještaju-hraniteljstvu, porodičnom smještaju, u ustanovi, u prihvatilištu - skloništu i u drugim vrstama smještaja.

Smještaj može biti privremeni, povremeni i dugotrajni.

Usluge iz čl. 62 i 63 ovog zakona i stava 1 ovog člana obavlja pružalac usluge. (Član 64)

Usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva obezbjeđuje se djeci i mladima u skladu sa zakonom kojim se uređuju porodični odnosi. (Član 65)

Porodični smještaj-hraniteljstvo i porodični smještaj obezbjeđuje se kao:

- 1) standardni smještaj;
- 2) smještaj uz intenzivnu ili dodatnu podršku;
- 3) urgentni smještaj;
- 4) povremeni smještaj;
- 5) druga vrsta smještaja. (Član 67)

Uslugu porodičnog smještaja - hraniteljstva i porodičnog smještaja pruža fizičko lice u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju porodični odnosi.

Uslugu iz stava 1 ovog člana pruža fizičko lice koje je procijenjeno kao podobno, uspješno je završilo obuku i dobilo licencu za pružanje te usluge.

Procjenu podobnosti fizičkog lica za pružanje usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja, stručnu podršku i obuku, vrši centar za socijalni rad.

Pružalac usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja ima pravo na stručnu podršku, naknadu troškova smještaja korisnika i naknadu za rad.

Međusobna prava i obaveze između pružaoca usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva, odnosno porodičnog smještaja i centra za socijalni rad, uređuju se ugovorom.

Pored centra za socijalni rad i drugi pružalac usluge može da pruža stručnu podršku i sprovodi odgovarajuću obuku pružaocima usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja.

Bliže uslove za procjenu podobnosti lica za pružanje usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja, program i način sprovođenja obuke i pružanje stručne podrške, za dobijanje licence, kao i za naknadu troškova porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja i naknadu za rad za pružaoca usluge propisuje nadležni organ državne uprave. (Član 68)

O zahtjevu za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite u prvom stepenu rješava centar za socijalni rad.

O žalbi protiv rješenja centra za socijalni rad rješava nadležni organ državne uprave.

Žalba ne odlaže izvršenje rješenja. (Član 73)

Centar za socijalni rad:

- 1) obavlja procjenu stanja, potreba, snaga i rizika korisnika i drugih lica značajnih za korisnika; procjenu podobnosti staraoca, hranitelja i usvojioca; izradu i praćenje individualnih planova usluga;
- 2) rješava u prvom stepenu o zahtjevima za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite;
- 3) preduzima mjere, pokreće i učestvuje u sudskim i drugim postupcima;
- 4) vodi evidencije i stara se o čuvanju dokumentacije korisnika;
- 5) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom. (Član 114)

9. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG” br. 42/11 i 32/14) propisano je:

Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije. (Član 2)

Zaštitnik/ca nije ovlašćen/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa.

Zaštitnik/ca ne može da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučaju iz člana 27 stav 2 ovog zakona. (član 22)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (Član 41)

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji rad se preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po preporuci u određenom roku, Zaštitnik/ca može upoznati neposredno viši organ, podnijeti poseban izvještaj ili obavijestiti javnost. (Član 42)

O rezultatima ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku pritužbe dostavljanjem mišljenja. (Član 43)

V ZAKLJUČNA OCJENA

10. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda nakon sprovedenog ispitnog postupka i dobijene dokumentacije zaključuje da je JU Centar za socijalni rad Nikšić predizimao mjere i radnje iz svoje nadležnosti, ali imajući u vidu cjelokupnu situaciju u kojoj maloljetna djeca žive i da ne pohađaju redovno nastavu tj. nijesu redovni učenici, to Zaštitnik cijeni da je došlo do povrede prava djece - prava na obrzovanje, te njihovog najboljeg interesa.

Zaštitnik zapaža da je X X bio korisnik materijalnog obezbjeđenja i da je preuzeo starateljstvo nad djecom 2016. godine (rješenje br.0201-15057/2016. godine i rješenje br 0201-15058/2016 od 30.12.2016. godine); da se pismenim zahtjevom br. 03-5966 od 27.12.2017.godine, obraćao Centru da mu se odobri porodični smještaj za unuke X X i X X; da je pohađao obuku za hranitelje (23.02.2018.godine), gdje mu je Ministarstvo rada i socijalnog staranja dalo saglasnost za regulisanje porodičnog smještaja – hraniteljstva (06.03.2018.god.), da bi se 14.03.2018.godine unucima X i X obezbijedio standardni porodični smještaj - hraniteljstvo kod djeda X kao pružaoca usluga; da je X redovno primao novac za potrebe djece kao pružalac usluge za oba unuka do 18.11.2021.godine (rješenje br.0201-1610/2018-7) kada je prestalo pravo na porodični smještaj - hraniteljstvo X X iz Nikšića, kod X X kao pružaocu usluge, kao i pravo na naknadu troškova smještaja za korisnika i naknade za rad danom prestanka standardnog porodičnog smještaja – hraniteljstva.

Zaštitnik takođe zapaža da je razlog prestanka porodičnog smještaja – hraniteljstva, to što X nije redovan učenik, što je jedan od uslova za nastavak pomenutog prava, a da je do saznanja o navednom Centar došao na osnovu obraćanja upravi škole koju je pohađao; Da se unuk X i dalje nalazi kod djeda X na porodičnom smještaju - hraniteljstvu i da za to dobijaju novčanu naknadu predviđenu zakonom; da je djed upoznat da X ima pravo na materijalno obezbjeđenje u trajanju od 5 godina od prestanka porodičnog smještaja - hraniteljstva i da mu sugerisano da podnese zahtjev za ostvarivanje istog.

Takođe, što se tiče X obraćanja u ime njegova dva unuka X i X X, koji su, kako navodi napušteni od strane roditelja, Zaštitnik zapaža iz dostavljene dokumentacije da maloljetni X i X nijesu redovni učenici, da je otac djece u više navrata dolazio u prostorije Centra, te da je u razgovoru sa stručnim radnicima izrazio želju da prepusti dalju brigu o djeci svom ocu X X, ali je Centar zaključio da djeca X i X djeca nijesu bez roditeljskog staranja, a zakon propisuje da je usluga porodični smještaj – hraniteljstvo, namijenjena djeci bez roditeljskog staranja ili bez adekvatnog roditeljskog staranja.

Zaštitnik takođe podsjeća na odredbe Porodičnog zakona kojima je propisano da roditeljsko pravo sačinjavaju prava i dužnosti roditelja da se brinu o ličnosti, pravima i interesima svoje djece. Roditeljsko pravo pripada majci i ocu zajedno. Dijete ima pravo na život i razvoj u zdravoj i bezbjednoj životnoj i socijalnoj sredini. Dostojanstvo djeteta je neprikosnoveno i svi su dužni da ga poštuju i štite. Svi su dužni da postupaju prema djetetu uz poštovanje njegove ličnosti i individualnosti. Takođe dijete ima pravo da živi sa roditeljima i pravo da se roditelji o njemu staraju prije svih drugih. Pravo djeteta da živi sa roditeljima može biti ograničeno samo sudskom odlukom kada je to u najboljem interesu djeteta.

Zaštitnik napominje da roditeljsko staranje podrazumijeva odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i unaprijeđenja ličnih i imovinskih prava i dobrobiti djeteta i obuhvata čuvanje, podizanje, vaspitanje, obrazovanje, zastupanje, izdržavanje, kao i upravljanje i raspolaganje imovinom djeteta. Roditelji su dužni da roditeljsko staranje vrše u najboljem interesu djeteta, u skladu sa njegovim razvojnim potrebama i mogućnostima.

Zaštitnik takođe napominje da je primarna briga roditelja je da se staraju o djeci, a ako se iscrpe te mogućnosti ili pokažu neadekvatnim, treba pristupiti korišćenju usluge porodičnog smještaja – hraniteljstva, i da procjenu

podobnosti fizičkog lica za pružanje usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja, stručnu podršku i obuku, vrši nadležni centar za socijalni rad.

Imajući u vidu navedeno a u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore daje

PREPORUKU

JU Centru za socijalni rad za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik:

- da nastavi da prati porodicu i preduzima u skladu sa zakonom propisane radnje kako bi djeca ostvarivala pravo na obrazovanje.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- podnosiocu pritužbe X X , email: X

- JU Centar za socijalni rad za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik, adresa: Njegoševa br.10

- a/a